

Υλισμός και Φεμινισμός (μέρος Β')

Συνέντευξη της Johanna Brenner στον Γιώργο Σουβλή (μετάφραση: Barikat)
5) Ποια είναι η δική σας άποψη για την θέση της Nancy Fraser ότι κατά τις τελευταίες δεκαετίες το φεμινιστικό κίνημα διασταυρώθηκε δημιουργώντας μια συμμαχία με τις νεοφιλελεύθερες προσπάθειες που είχαν σκοπό την οικοδόμηση μιας κοινωνίας της ελεύθερης αγοράς; Συμφωνείτε με την κριτική από που ασκήθηκε από τις Brenna Bhandar και Denise Ferreira Silva που χαρακτηρίζουν την αντίληψη της Fraser ως ευρωκεντρική;

Συμφωνώ απολύτως με την κριτική τους, όπως νομίζω ότι είναι σαφές από ό, τι έχω αναφέρει για την τύχη του δεύτερου κύματος φεμινισμού. Προκρίνοντας ότι ο φεμινισμός έχει γίνει η υπηρέτρια του νεοφιλελευθερισμού, η Fraser αντιλαμβάνεται ότι ο φιλελεύθερος φεμινισμός αντιπροσωπεύει την ολότητα του φεμινιστικού κινήματος. Η Bhandar και η Ferreira Silva έχουν απόλυτο δίκιο υποστηρίζοντας ότι καθ' όλη τη διάρκεια της νεοφιλελεύθερης περιόδου, οι μαύρες και οι μαρξίστριες-φεμινίστριες του Τρίτου Κόσμου έχουν προσφέρει μια απάντηση στο φιλελεύθερο φεμινισμό που επικράτησε στην κυρίαρχη πολιτική. Υπήρξε αμφισβήτηση και αγώνας εντός του φεμινιστικού κινήματος κατά τη διάρκεια των δεκαετιών από το τέλος του δεύτερου κύματος και μετά. Για παράδειγμα, η οργάνωση των έγχρωμων γυναικών απομάκρυνε της κυρίαρχες υπέρ της επιλογής οργανώσεις, ιδιαίτερα τις NARAL και την Planned Parenthood από την φιλελεύθερη επιχειρηματολογία περί "ιδιωτικότητας", για να υπερασπιστούν την άμβλωση και να κατευθυνθούν προς την υιοθέτηση λόγων "αναπαραγωγικών δικαιωμάτων" που λιγότερο εύκολα ευθυγραμμίζονται με τη νεοφιλελεύθερη ιδεολογία. Οι έγχρωμες γυναίκες αμφισβήτησαν τον φεμινισμό του νόμου και της τάξης, που επιχείρησε να ηγεμονεύσει τον λόγο περί έμφυλης βίας. Ανέπτυξαν εναλλακτικές στρατηγικές (όπως οι ξενώνες και η επανορθωτική δικαιοσύνη) και ανέλυσαν το πως η διαπροσωπική βία συνδέεται με την βία που ασκείται από το κράτος στις ίδιες του τις κοινότητες. (βλέπε, για παράδειγμα, η ιστοσελίδα της Incite!).

Διεθνώς, είναι αλήθεια ότι ορισμένοι οργανισμοί, όπως το ίδρυμα Feminist Majority foundation τάχθηκε υπέρ της επέμβασης των ΗΠΑ στο Αφγανιστάν. Ωστόσο, υπάρχουν καλά οργανωμένες φεμινιστικές αντιπολεμικές ομάδες (όπως οι Code Pink και Madre) καθώς και άλλες φεμινιστικές οργανώσεις που απορρίπτουν και αμφισβητούν τις νεοφιλελεύθερες πολιτικές ανάπτυξης (όπως ο οργανισμός Women's Environment and Development Organization). Το κίνημα critical resistance κριτικό κίνημα αντίστασης οργάνωσε πολλούς νέους ανθρώπους για να διαμαρτυρηθούν για το σφραγιστικό κράτος από μια φεμινιστική, αντιρατσιστική και αντικαπιταλιστική σκοπιά. Πολλοί από τους ακτιβιστές που ηγούνται σε μερικά από τα πιο ριζοσπαστικά κοινωνικά κινήματα των τελευταίων ετών, όπως το Black Lives Matter και το Dreamers, μαθαίνουν την πολιτική μέσω των διαφόρων αντιπολιτευτικών κινήματων και των πανεπιστημίων, όπου τα προγράμματα των γυναικείων σπουδών αναπτύσσουν την διαθεματική ανάλυση. Η διεύρυνση του διαδικτύου άνοιξε ένα πολύ μεγαλύτερο χώρο για τέτοιες αμφισβητήσεις του φιλελεύθερου φεμινισμού και την προαγωγή των πιο ριζοσπαστικών, αντι-εταρικών, φεμινιστικών προοπτικών. Το ίδιο ισχύει και για πολλά άλλα κοινωνικά κινήματα.

Ένα άλλο πρόβλημα με το επιχείρημα της Fraser είναι η αδυναμία της να εξηγήσει, πραγματικά, τις πολιτικές εξελίξεις που παρατηρεί. Κύρια εξήγησή της είναι ότι ο φιλελεύθερος φεμινισμός διατηρεί μια "εκλεκτική συγγένεια" με τον νεοφιλελευθερισμό, καθώς είναι ιδεολογικά συμβατοί. Ναι, σαφώς και είναι. Αλλά πώς εξηγείται η άνοδος των ιδεών του "εκσυγχρονιστικής Δεξιάς". Προσπαθώ να προσφέρω μια υλιστική ανάλυση

αυτής τής ιδεολογικής/ πολιτικής στροφής μακριά από το “φιλελευθερισμό του κράτος πρόνοιας” που κυριάρχησε στην μεταπολεμική περίοδο στις ΗΠΑ, εστιάζοντας στις διαδικασίες μέσω των οποίων οι καπιταλιστικές αναδιαρθρώσεις και η παγκοσμιοποίηση υπονόμισαν τα ήδη εξασθενημένα όργανα αντίστασης της εργατικής τάξης.

Σαφώς, η τύχη του φεμινισμού κοινωνικής πρόνοιας είναι στενά συνδεδεμένη με την τύχη των ευρύτερων θεσμών της πάλης της εργατικής τάξης. Ενώ η καπιταλιστική αναδιάρθρωση μπλόκαρε τις ριζοσπαστικές δυνατότητες του δεύτερου κύματος, οι έντονες διαταραχές της οικονομικής και κοινωνικής ζωής που έχουν προκληθεί σε όλο τον κόσμο, τώρα δημιουργούν τις προϋποθέσεις για την εμφάνιση του φεμινιστικού ακτιβισμού με επικεφαλής γυναίκες των εργαζόμενων τάξεων. Μιλώ για τις εργαζόμενες τάξεις με την ευρύτερη έννοια - είτε πρόκειται για γυναίκες που απασχολούνται στην επίσημη οικονομία, ή στην ανεπίσημη οικονομία, στην ύπαιθρο ή ακόμη προσφέρουν άμισθη εργασία.

Πράγμα που με οδηγεί και στην επόμενη ερώτησή σας.

6) Σε ένα από τα πρόσφατα άρθρα σας έχετε αναλύσει τις στρατηγικές ιδέες σας σχετικά με το σύγχρονο σοσιαλιστικό φεμινιστικό κίνημα. Κατ' αρχάς, θα ήθελα να μου πείτε πώς θα ορίζετε το σοσιαλιστικό φεμινισμό το έτος 2016, ποια είναι βασικά χαρακτηριστικά του; Στη συνέχεια, θα ήθελα να παρουσιάσετε εν συντομία τις βασικές στρατηγικές ιδέες που πιστεύετε ότι θα πρέπει να ακολουθήσουν τα κινήματα λαμβάνοντας υπόψη την αναδιάρθρωση του καπιταλισμού που έχει λάβει χώρα τα τελευταία σαράντα χρόνια και ιδίως κατά την διάρκεια της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης; Ποιες είναι οι βασικές τακτικές τις οποίες το κίνημα θα πρέπει να ακολουθήσει και τι είδους λάθη του πρόσφατου παρελθόντος θα πρέπει να αποφευχθούν, προκειμένου να πετύχει στην τρέχουσα συγκυρία;

Οι σοσιαλίστριες-φεμινίστριες εμπλέκονται σε μια διττή προσπάθεια: να φέρουν μια αντιρατσιστική, ταξική, φεμινιστική προοπτική στα κοινωνικά κινήματα και τα αριστερά πολιτικά κόμματα και μια σοσιαλιστική προοπτική στη φεμινιστική πολιτική και στα κινήματα των γυναικών. Ο φεμινισμός κοινωνικής πρόνοιας, ο σοσιαλδημοκρατικός φεμινισμός, ο επαναστατικός σοσιαλιστικός φεμινισμός, ο φεμινισμός των έγχρωμων επαναστατημένων γυναικών, ο αυτόχθων φεμινισμός, είναι μερικά από τα διαφορετικά ρεύματα μέσα στη σοσιαλιστική-φεμινιστική πολιτική. Μπορούμε να σκεφτούμε το σοσιαλιστικό φεμινισμό πιο πλατιά-να συμπεριλαμβάνει όλες τις φεμινίστριες (είτε ταυτίζονται με τον προσδιορισμό είτε όχι) που βλέπουν τη τάξη ως κεντρικής σημασίας ζήτημα, αλλά δεν περιορίζουν τις σχέσεις εξουσίας και το προνόμιο να οργανώνονται γύρω από συγκεκριμένες ταυτότητες (π.χ., το φύλο, τη σεξουαλικότητα, τη φυλή/εθνικότητα, την υπηκοότητα) στο πλαίσιο της ταξικής καταπίεσης. Ο επαναστατικός σοσιαλιστικός φεμινισμός διαχωρίζεται από την κοινωνική πρόνοια ή το σοσιαλδημοκρατικό φεμινισμό στη βάση του ότι, ρητά ή σιωπηρά, οι επαναστάτριες σοσιαλιστικό-φεμινίστριες είναι απρόθυμες να επιτρέψουν στον καπιταλισμό να ορίσει τον ορίζοντα του οράματος και της πάλης τους.

Κατά τη διάρκεια των δύο τελευταίων δεκαετιών, οι γυναίκες έχουν εισέλθει στην παγκόσμια πολιτική σκηνή έπειτα από ένα εκπληκτικό εύρος κινήσεων. Στον παγκόσμιο Νότο, πυροδοτήθηκαν από τον καπιταλιστικό πόλεμο ενάντια στην εργατική τάξη, τις περιφράξεις που σάρωσαν τις γαίες των αγροτών και των κτηνοτρόφων ή κατέστρεψαν τον βιοπορισμό τους που βασίζονταν σε αυτές και τη συνακόλουθη κρίση στις πατριαρχικές

κοινωνικές σχέσεις, τα κινήματα αυτά παράγουν μια σειρά από δημιουργικές, σοσιαλιστικές φεμινιστικές πολιτικές. Στις ΗΠΑ, το κραχ του 2008, άνοιξε την πόρτα για το κίνημα Occupy, για νέους πολιτικούς λόγους αμφισβήτησης της νεοφιλελεύθερης συναίνεσης και την ριζοσπαστικοποίηση των νέων ανθρώπων. Έχουμε δει τόσο στο παγκόσμιο Βορρά όσο και στο Νότο νέα είδη οργάνωσης γυναικών της εργατικής τάξης που συνδέουν τον αγώνα στο χώρο εργασίας με την οργάνωση της κοινότητας. Αυτό δεν αποτελεί έκπληξη, δεδομένων των ευθυνών των γυναικών για την εργασία φροντίδας.

Ιστορικά, οι γυναίκες της εργατικής τάξης ήταν στην πρώτη γραμμή των κινήματων που καταπιάνονταν με τις βασικές ανθρώπινες ανάγκες, είτε αυτά ήταν αστικές εξεγέρσεις ενάντια στην τιμή του ψωμιού ή της ζήτησης των υπηρεσιών της πόλης. Αν και αυτές οι πολιτικές κινητοποιήσεις θα μπορούσαν να είναι πολύ πιο ριζοσπαστικές, όμως έτειναν να βασίζονται σε μια “μητροκεντρική” πολιτική, μέσω της οποίας οι γυναίκες διατύπωναν αιτήματα τα οποία βασίζονταν στις ευθύνες τους για την φροντίδα των παιδιών τους, των οικογενειών τους και της κοινότητας τους.

Κατά τον 20ο αιώνα, ιδιαίτερα στον παγκόσμιο Νότο, αλλά σε κάποιο βαθμό στο παγκόσμιο Βορρά, υπήρξε, μια ένταση μεταξύ των φεμινιστικών οργανώσεων γύρω από τη σεξουαλική πολιτική και τα δικαιώματα σε σχέση με το σώμα και τα κινήματα των γυναικών της εργατικής τάξης. Στον παγκόσμιο Νότο, νομίζω ότι αυτή η τάση τείνει να ξεπεραστεί, εν μέρει μέσω της διακρατικής φεμινιστικής οργάνωσης που δείχνει μεγαλύτερη ευαισθησία σε αυτές τις εντάσεις και εν μέρει λόγω των ακραίων οικονομικών διαρθρώσεων που έχουν διαταράξει τις παλαιότερες πατριαρχικές φόρμες κοινωνικής και οικογενειακής ζωής. Ενώ αυτή η διαταραχή έχει παράξει αντιδραστικές οπισθοχωρήσεις από την πλευρά των συντηρητικών κινήματων, έχει δημιουργήσει επίσης περισσότερο χώρο για τις γυναίκες να αμφισβητήσουν την πατριαρχική εξουσία μέσα στις οικογένειες και στις κοινότητες τους.

Ένα καλό παράδειγμα είναι αυτό της Via Campesina, πρόκειται για μία διεθνή συμμαχία κοινοτήτων αγροτών, κτηνοτρόφων και αυτοχθόνων καλλιεργητών από διαφορετικούς τόπους και πολιτισμούς. Κατά την ίδρυση του, το 1992, αντανάκλασε τις πατριαρχικές νόρμες και πολιτικές προοπτικές των μελών του οργανισμού για παράδειγμα, το σύνολο των περιφερειακών συντονιστών που εξελέγη στην πρώτη διεθνή διάσκεψη ήταν άνδρες. Ο σχηματισμός της Επιτροπής Γυναικών το 1996 δημιούργησε το χώρο για τις γυναίκες στο συνασπισμό της Via Campesina με σκοπό να οργανώσουν και να αμφισβητήσουν τις πατριαρχικές πρακτικές και πολιτικές. Τον Οκτώβριο του 2008, η 3η Διεθνής Συνέλευση των Γυναικών της Via Campesina ενέκρινε την έναρξη μιας εκστρατείας ενάντια σε όλες τις μορφές βίας που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες στην κοινωνία (διαπροσωπικές καθώς και δομικές. Το 2013, η οργάνωση εξέδωσε το ακόλουθο ψήφισμα:

“Απαιτούμε το σεβασμό των δικαιωμάτων όλων των γυναικών. Απορρίπτοντας τον καπιταλισμό, την πατριαρχία, τη ξеноφοβία, την ομοφοβία και τις διακρίσεις με βάση τη φυλή και την εθνικότητα, επιβεβαιώνουμε τη δέσμευσή μας για την πλήρη ισότητα γυναικών και ανδρών. Απαιτούμε να δοθεί ένα τέλος σε όλες τις μορφές βίας κατά των γυναικών, την οικιακή, τη κοινωνική και τη θεσμική βία τόσο στις αγροτικές όσο και στις αστικές περιοχές. Η εκστρατεία κατά της βίας που ασκείται στις γυναίκες βρίσκεται στο επίκεντρο των αγώνων μας.”

Είναι σημαντικό να σημειωθεί η διαφορά μεταξύ της φιλελεύθερης πολιτικής του mainstream ΛΟΑΤ κινήματος και των κινήματων κατά της βίας, και της δήλωση του συνασπισμού της Via Campesina, όπου η ισότητα των γυναικών φαίνεται πως είναι

απαραίτητη για τον επιτυχή συλλογικό αγώνα. Σε αντίθεση με το φεμινισμό που ασπάζεται το δόγμα “νόμος και τάξη”, οι γυναίκες της Via Campesina, όπως οι έγχρωμες ριζοσπαστικές ακτιβίστριες στις ΗΠΑ, συνδέουν το διαπροσωπικό με τη δομική βία. Η υπεράσπιση των δικαιωμάτων της ΛΟΑΤ κοινότητας εισάγεται σε ένα συλλογικό όραμα του μετασχηματισμού που είναι επίσης αντιρατσιστικό και αντικαπιταλιστικό.

Στον παγκόσμιο Βορρά, βλέπουμε επίσης ένα μετασχηματισμό της οργάνωσης της εργατικής τάξης, με επικεφαλής ακτιβίστριες. Στις ΗΠΑ οι συνδικαλίστριες, ιδιαίτερα εκπαιδευτικοί και νοσοκόμες, έχουν αντιμετωπίσει την επίθεση στο δημόσιο τομέα όχι μόνο οργανωμένες οι ίδιες αλλά και οργανώνοντας τους ανθρώπους που εξαρτώνται από τις υπηρεσίες τους. Όπως ισχυρίστηκαν οι μαχητικές δασκάλες, “οι συνθήκες εργασίας μας είναι συνθήκες διδασκαλίας των μαθητών μας”. Η ένωση των νοσηλευτριών της Καλιφόρνια οργάνωσε μια ευρεία συμμαχία προκειμένου να περάσει νομοθετική εντολή για την αναλογία μεταξύ νοσοκόμων και ασθενών στα νοσοκομεία.

Ίσως, το πιο απροσδόκητο, η Domestic Workers United, μια οργάνωση που ξεκίνησε με τις έγχρωμες νταντάδες και οικονόμους η οποία οργανώνεται στην πόλη της Νέας Υόρκης, και όχι μόνο, κέρδισε μία “Διακήρυξη Δικαιωμάτων” για την πόλη και στη συνέχεια για το νομοθετικό σώμα της πολιτείας της Νέας Υόρκης, αλλά ενθάρρυνε την επέκταση και δημιουργία και άλλων οργανώσεων οικιακού προσωπικού. Αυτό το εθνικό κίνημα κέρδισε πρόσφατα μια απόφαση από την ομοσπονδιακή κυβέρνηση όπου, για πρώτη φορά, το οικιακό προσωπικό θα πρέπει να καλύπτεται από τους ομοσπονδιακούς νόμους που ρυθμίζουν το ωράριο εργασίας, την υγεία, την ασφάλεια, τις υπερωρίες, καθώς και το δικαίωμα της απουσίας.

Ανάμεσα σε όλες τις διαφορές μεταξύ των νοσηλευτών, των εκπαιδευτικών, και των οικιακών εργαζομένων, τα project αυτά μοιράζονται δύο κεντρικές στρατηγικές: 1) την οργάνωση εντός και εκτός του χώρου εργασίας και 2) την ενίσχυση της ευαισθητοποίησης και υποστήριξης για την αξιοπρέπεια και τη σημασία της εργασίας φροντίδας. Η θεσμοποίηση της κοινωνικής αλληλεγγύης, μας θυμίζει τους δεσμούς αλληλεξάρτησης, και την υπεράσπιση της κοινωνικής ευθύνης για τη φροντίδα. Με αυτούς τους τρόπους, αντιπροσωπεύουν μια θεμελιώδη πρόκληση για τις νεοφιλελεύθερες ιδέες της επιχειρηματικότητας, του ατομικισμού, και της “αυτάρκειας”.

7) Στο άρθρο σας υποστηρίζετε το σχηματισμό των Ουτοπικών Οικογενειών. Πρώτα απ’όλα, θα ήθελα να μας πείτε με ποιους τρόπους πιστεύετε ότι η τρέχουσα κρίση έχει επηρεάσει τον θεσμό της οικογένειας. Στη συνέχεια, θα ήθελα να μας οριοθετήσετε τις κεντρικές ιδέες σας σχετικά με το ιδεότυπο της ουτοπικής οικογένειας. Πως θα πρέπει να γίνει κατανοητός; Ποιες είναι οι ιστορικές περιπτώσεις στις οποίες βασίζεστε για να χτίσετε την επιχειρηματολογία σας για αυτό το θέμα;

Έγραψα για την “ουτοπική” οικογένεια ως μέρος ενός βιβλίου στις “πραγματικές ουτοπίες”, και μετά έγραψα ένα μεγαλύτερο κομμάτι για το πως θα πρέπει να αναδιοργανώσουμε την οικογενειακή ζωή για μία συλλογή σε σχέση με τον σοσιαλισμό. Ιστορικά, ο σοσιαλιστικός-φεμινισμός έχει υπάρξει ιδιαίτερα επικριτικός σχετικά με την “αστική πυρηνική οικογένεια των νοικοκυριών” και πρότεινε διάφορες συλλογικές εναλλακτικές λύσεις. Αλλά ζώντας σε μία καθόλου επαναστατική περίοδο, όπως αυτή που διανύουμε τώρα, ο ορίζοντας της πολιτικής πιθανότητας είναι τόσο τρομερά στενός, ώστε δεν συζητάνε πολύ άνθρωποι για την πραγμάτωση ουτοπικών οραμάτων. Έχουμε την τάση να επικεντρωνόμαστε στο

νοικοκυριό που βασίζεται στο ζευγάρι αλλά όπως ανέφερα και πριν, ακόμη και οι πιο δημοκρατικές πυρηνικές οικογένειες που αποτελούνται από δύο έμμισθους ενήλικες, δεν μπορούν να ανταποκριθούν στις ευθύνες φροντίδας που έχει η οικογένεια, χωρίς να υπάρχει υπερεργασία των μελών της ή/και χωρίς να εκμεταλλεύονται ένα στρατό χαμηλόμισθων εργαζομένων στον τομέα των υπηρεσιών. Υπό τις τρέχουσες συνθήκες λιτότητας, που δεν φαίνεται να έρχονται σε τέλος, η εμπειρία μας από την οικογένεια περιλαμβάνει την εκμετάλλευση της μισθωτής και άμισθης εργασίας, την αγωνία και την υπερκόπωση, το φόβο για τα γηρατιά, την ανησυχία για τα παιδιά και την οικειότητα, φοβίες που εντείνονται από τα βάρη της φροντίδας.

Συνεπώς, τι θα βάζαμε στη θέση της οικογένειας όπως την γνωρίζουμε σήμερα; Υποστηρίζω τη σημασία της οικοδόμησης δημοκρατικών κοινοτήτων που να είναι σε θέση να προσφέρουν υπηρεσίες φροντίδας. Αυτά, νομίζω ότι αποτελούν μία πιο προοδευτική γείωση των σχέσεων ζωής από ότι τα οικογενειακά νοικοκυριά (παρ'ότι δεν είμαι αντίθετη στο να είναι τα οικογενειακά νοικοκυριά ένα κομμάτι αυτών των κοινοτήτων). Η διεύρυνση των συναισθηματικών μας δεσμών πέρα από ένα μικρό κύκλο είτε ορίζεται από εξ αίματος συγγένεια είτε αποτελεί ένα ουσιαστικό κομμάτι κάθε απελευθερωτικού προτάγματος.

Από τις αρχές του 20ου αιώνα, οι φεμινιστές και φεμινίστριες πολεοδόμοι, αρχιτέκτονες και ακαδημαϊκοί έχουν αμφισβητήσει τις αστικές πολιτικές που προϋποθέτουν έναν άντρα προστάτη της οικογένειας, καθώς και την ιδιωτικοποίηση της εργασίας φροντίδας. Έχουν οραματιστεί νέα είδη περιβαλλόντων που προσφέρουν περισσότερες συλλογικές εναλλακτικές λύσεις για την εργασία φροντίδας. Στη δεκαετία του 1950 γινόντουσαν πειράματα με δημόσια στέγαση που είχαν ενσωματωμένα κέντρα για την φροντίδα των παιδιών, πλυντήρια, τραπεζαρίες και παιδότοπους, προκειμένου να καλύψουν τις ανάγκες των εργαζομένων γυναικών επικεφαλής νοικοκυριών. Αντί να προσπαθήσουμε να δοκιμάσουμε αυτά τα είδη μοντέλων, μετά από μία μεγάλη περίοδο αποεπένδυσης, η δημόσια στέγαση σε πολλές πόλεις των ΗΠΑ, κατεδαφίστηκε κυριολεκτικά. Κατά ειρωνικό τρόπο, ενώ η δημόσια στέγαση δεχόταν επίθεση, οι πρωτοπόροι της επαγγελματικής και διευθυντικής τάξης οργανώνονταν για να δημιουργήσουν πρότζεκτ περιβαλλοντικά και συνεργατικών κατοικιών που θα ενθάρρυναν τη φροντίδα της κοινότητας. Οι προσφορές των συνεργατικών κατοικιών υπόσχονται μία στρατηγική για την κοινωνικοποίηση της φροντίδας, επειδή οι ενήλικες μοιράζονται τη φροντίδα σε αμοιβαίες σχέσεις ανάμεσα σε μία εκτεταμένη ομάδα ανθρώπων. Ενώ τα περισσότερα έργα συνεργατικών κατοικιών στις ΗΠΑ περιλαμβάνουν ιδιοκτήτες της ανώτερης μεσαίας τάξης, οι συνεργατικές κατοικίες θα μπορούσαν επίσης να αποτελούν κομμάτι πολιτικών για οικονομικά προσιτή στέγαση που επιδιώκουν πολλές πόλεις. Για παράδειγμα, το 2013, η πόλη Sebastopol της Καλιφόρνια, έχτισε τον πρώτο συνεταιρισμό κατοικιών αποκλειστικά για ενοικίαση για χαμηλούς εισοδημάτων ηλικιωμένους και οικογένειες. Ο μη κερδοσκοπικός αναπτυξιακός φορέας, που επονομάζεται AHA, χρηματοδότησε έναν οργανωτή κοινότητας που δούλεψε για δύο χρόνια με τους κατοίκους, καθώς ανέπτυσαν τις κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές τους και τις νόρμες τους μαζί με τις συναινετικές τους ικανότητες λήψης αποφάσεων.

Πέρα από το δομημένο περιβάλλον, πρέπει επίσης να δημιουργήσουμε θεσμούς που θα έχουν ως βάση την κοινότητα, θα είναι συμμετοχικοί και δημοκρατικοί, και θα παρέχουν φροντίδα για όλες τις ηλικιακές κατηγορίες. Όταν μιλάμε για κοινωνικοποιημένη ευθύνη της φροντίδας, θα πρέπει να σκεφτούμε το πως είναι οργανωμένες οι δημόσιες υπηρεσίες. Το να επεκτείνουμε απλά τις τρέχουσες γραφειοκρατικές, συγκεντρωτικές και οργανωμένες από τα κάτω προς τα πάνω μορφές δημοσίων υπηρεσιών δεν είναι αρκετό για να καλύψει πραγματικά ούτε τις ανθρώπινες ανάγκες, αλλά ούτε και να δημιουργήσει

διαρκείς κοινωνικούς και κοινοτικούς δεσμούς. Νομίζω ότι όλοι έχουμε πλήρη επίγνωση των τρόπων με τους οποίους Θατσερικοί, Ρηγκανικοί και άλλοι νεοφιλελεύθεροι λόγοι σχετικά με την "επιλογή του καταναλωτή" δια μέσου της αγοράς έχουν καταστεί αποτελεσματικοί στην επίθεση απέναντι στο κράτος πρόνοιας, ακριβώς λόγω των συχνών αποξενωτικών εμπειριών των ανθρώπων με τη γραφειοκρατία των δημοσίων υπηρεσιών. Γι' αυτό και υποστηρίζω τους θεσμούς που ελέγχονται τοπικά και λειτουργούν στη βάση της συμμετοχικής λήψης αποφάσεων. Μέσα από αυτούς τους θεσμούς, όπως είναι τα σχολεία, οι παιδικοί σταθμοί, τα πάρκα και τα κέντρα αναψυχής, τα κοινωνικά κέντρα που προσφέρουν μαθήματα, τα κέντρα δραστηριοτήτων, καθώς και η υποστήριξη για ανθρώπους όλων των ηλικιών, οι συνεταιρισμοί των εργαζόμενων στον κλάδο της κατ'οίκον φροντίδας, κοινωνικών λειτουργών και άλλων παρόχων φροντίδας, το έργο της φροντίδας μπορεί να γίνει τόσο συλλογικό όσο και δημοκρατικό.

Η συζήτηση για την κοινωνικοποίηση της εργασίας στον τομέα της φροντίδας κάνει τους ανθρώπους αρκετά νευρικούς. Ποιος θα ορίσει τους κανόνες ; Τι είδους επιλογές έχουμε για το πως και ποιος θα παράσχει φροντίδα; Τι είδους επιλογές υπάρχουν για το ποιος και πως θα παράσχει φροντίδα; Τι σημαίνει το να γίνει η φροντίδα "δημόσιο αγαθό" ; Αυτά είναι πραγματικά σημαντικά και περίπλοκα ζητήματα. Νομίζω ότι θα πρέπει να προσεγγίσουμε αυτές τις ερωτήσεις με τρεις κατευθυντήριες αρχές : 1) την ευελιξία, την ποικιλία και την επιλογή 2) την καθολική συμμετοχή στην εργασία στον τομέα της φροντίδας 3) την αναγνώριση ότι το δικαίωμα στην παροχή φροντίδας αποτελεί ένα βασικό ανθρώπινο δικαίωμα.

Η ευελιξία, η ποικιλία και η επιλογή είναι σημαντικές αξίες, γιατί θα πρέπει να εκτιμήσουμε την πολυπλοκότητα των ανθρωπίνων σχέσεων, και να είμαστε πρόθυμοι να αφήσουμε τους ανθρώπους να πειραματιστούν με διαφορετικές στρατηγικές βάσει των οποίων θα συμβιώνουν, εφόσον αυτές οι στρατηγικές βασίζονται σε ορισμένες βασικές αξίες – της αμοιβαιότητας, του σεβασμού, και της από κοινού εξουσίας και λήψης αποφάσεων. Πρέπει να απομακρυνθούμε από την κυριαρχία των εμπειρογνομώνων, πολλοί από τους οποίους δεν λαμβάνουν υπόψη τις απόψεις της πλειοψηφίας μιλώντας αποκλειστικά από την ταξική θέση που προέρχονται. Αντί να αναζητούμε συνεχώς την "καλύτερη" προσέγγιση, θα πρέπει να αναγνωρίσουμε ότι υπάρχουν περισσότερες από μία "αρκετά καλές" στρατηγικές φροντίδας.

Εάν αναμένεται από όλους να συμβάλλουν στο έργο της φροντίδας και στην καθημερινή συντήρηση της ζωής, τότε θα μπορέσουμε να εκτιμήσουμε τις απαραίτητες δεξιότητες για να γίνει τουλάχιστον μία αρκετά καλή δουλειά σε αυτό το έργο. Εάν όλοι ή οι περισσότεροι άνθρωποι είναι σε θέση να προσφέρουν φροντίδα για την καθημερινή συντήρηση, τότε το έργο αυτό μπορεί εύκολα να μοιραστεί, έτσι ώστε να μην αποτελεί βάρος για μία συγκεκριμένη ομάδα ή άτομο.

Το δικαίωμα στην παροχή φροντίδας είναι τόσο σημαντικό όσο είναι και το δικαίωμα στη λήψη φροντίδας. Γνωρίζουμε πολύ καλά ότι αυτό είναι ένα δικαίωμα που ο καπιταλισμός αρνείται σε πολλούς. Ίσως επειδή η φροντίδα είναι τόσο υποτιμημένη, ή ίσως επειδή υποτίθεται ότι είναι μία φυσική έκφραση της θηλυκότητας. Συνεπώς, δεν συνηθίζουμε να μιλάμε για αυτό σαν μία βασική ανθρώπινη δραστηριότητα, που στον σύγχρονο καπιταλισμό καθίσταται όλο και περισσότερο ανέφικτη ή αποκτάται με μεγάλο κόστος που βαρύνει τα ίδια τα άτομα. Οι ιδιαίτερες ικανότητες και ιδιότητες που αναπτύσσουν οι άνθρωποι μέσα από αυτήν την εργασία είναι απαραίτητες για τη δική τους ανθρωπιά. Επιπλέον, υπάρχουν μοναδικές απολαύσεις που συνδέονται με την παροχή φροντίδας, και που ο καθένας θα

πρέπει να έχει την ευκαιρία να απολαύσει.

Από αυτό το σημείο εκκίνησης, λοιπόν, νομίζω ότι οι τοπικά ελεγχόμενοι θεσμοί είναι οι καλύτερα διότι επιτρέπουν και ενθαρρύνουν μία ποικιλία προσεγγίσεων και πειραμάτων αναφορικά με διαφορετικούς τρόπους οργάνωσης της καθημερινής ζωής. Ωστόσο, η τοπική αλληλεγγύη μπορεί πολύ εύκολα να μεταλλαχθεί σε τοπικιστική πίστη εκτός εάν οι κοινότητες διατηρούν ουσιαστική επαφή με άλλες κοινότητες. Επιπλέον, η αναδιανομή των πόρων μεταξύ των κοινοτήτων είναι ένα θέμα που αφορά την ευρύτερη κοινωνία. Τα τοπικά έργα μπορούν να διασυνδεθούν μεταξύ τους και η λήψη αποφάσεων να διευρυνθεί μέσω ενός συστήματος δημόσιας διακυβέρνησης με συμβουλευτικά χαρακτηριστικά, όπου οι τοπικές ομάδες θα στέλνουν εκπροσώπους σε περιφερειακά θεσμικά όργανα λήψης αποφάσεων.

Για παράδειγμα, οι συνεταιρισμοί ημερήσιας φροντίδας, που προέρχονται από γειτονίες που είναι συνδεδεμένες με συγκροτήματα κατοικιών, βασιζόμενοι σε εθελοντές από όλες τις κοινότητες των παιδιών που λαμβάνουν την φροντίδα και απασχολούν προσωπικό υψηλής ειδίκευσης και καλά αμειβόμενους εργαζόμενους, θα έστελναν αντιπροσώπους στην βρεφονηπιακή συνεταιριστική ένωση σε επίπεδο πόλεων. Η λήψη αποφάσεων για τον τομέα της φροντίδας, που θα γίνεται συνεταιριστικά, θα πραγματοποιείται από κοινού από την κοινότητα παροχής φροντίδας στα παιδιά, και από τους δασκάλους ημερήσιας φροντίδας και μέσα από τους εκπροσώπους τους, οι οποίοι θα υποβάλλουν τακτικά εκθέσεις, θα συμμετάσχουν επίσης στη συζήτηση και το διάλογο σχετικά με τις πολιτικές και την κατανομή των πόρων σε περιφερειακό επίπεδο. Ο έλεγχος σε όσο το δυνατόν περισσότερες αποφάσεις θα παραμείνει τοπικός, αλλά, από την άλλη πλευρά, η ενεργός συμμετοχή θα πρέπει να αναμένεται σε ευρύτερα επίπεδα, και να αποτελεί προϋπόθεση για τη λήψη κοινωνικών πόρων.

Έχουμε ήδη δει κάποια μοντέλα σχετικά με αυτό το είδος συμμετοχικής διακυβέρνησης- για παράδειγμα, ο συμμετοχικός προϋπολογισμός στο Πόρτο Αλέγκρε της Βραζιλίας, που άκμασε για ένα διάστημα, υπό το νεοεκλεγέν Εργατικό κόμμα. Ένα άλλο παράδειγμα είναι τα δημοσίως χρηματοδοτούμενα κέντρα φροντίδας παιδιών στο Κεμπέκ. Συνδικαλιστές εργαζόμενοι και γονείς συνεργάζονται στη διαχείριση των κέντρων, που διοικούνται από διοικητικά συμβούλια στα οποία τα 2/3 των μελών είναι γονείς που έχουν εκλεγεί για να υπηρετήσουν.

8) Συμφωνείτε με αυτούς στην Αριστερά που υποστηρίζουν ότι το Δημοκρατικό Κόμμα δεν μπορεί να μεταρρυθμιστεί έτσι ώστε να ενεργεί προς όφελος των εργαζομένων ανθρώπων ; Ποια είναι η άποψή σας για τη πρόσφατη εκστρατεία του Bernie Sanders;

Η εκστρατεία του Bernie Sanders έδειξε ακριβώς το πως και το γιατί το Δημοκρατικό Κόμμα δεν μπορεί να μεταρρυθμιστεί προς όφελος των εργαζομένων. Το Κόμμα οργανώθηκε για να κερδίσει την πρόκληση αυτή, και πρότεινε την Κλίντον που ήταν βαθιά μπλεγμένη στις νεοφιλελεύθερες οικονομικές πολιτικές που υιοθετήθηκαν από την κυβέρνηση Ομπάμα. Τα χρήματα στην πολιτική είναι ένα πρόβλημα στις ΗΠΑ, αλλά ένα ακόμη μεγαλύτερο πρόβλημα είναι το εκλογικό σύστημα του νικητή που τα παίρνει όλα, που κάνει την οικοδόμηση ενός τρίτου κόμματος που θα αποτελεί πρόκληση για του Δημοκρατικούς εξαιρετικά δύσκολη. Μια κατεύθυνση για τη δημιουργία ενός δρόμου που θα βρίσκεται εκτός του εταιρικά ελεγχόμενου εθνικού κόμματος πρέπει να ξεκινήσει σε τοπικό επίπεδο με ευρύτερες συμμαχίες που κατεβαίνουν οι υποψήφιοι με προγράμματα παρά να

προωθείται μια στήριξη ατόμων που ζητούν υποστήριξη από τις οργανώσεις των κοινωνικών κινημάτων και συνδικάτων.

Πολλοί ακτιβιστές αντιπροτείνουν κινηματικές πολιτικές στις εκλογικές πολιτικές. Νομίζω ότι αυτό είναι λάθος. Εδώ στο Πόρτλαντ, έχουμε αρκετά πυκνά και επιτυχημένα κοινωνικά κινήματα τα οποία από το κίνημα Occupy και έπειτα έχουν πάει πολύ καλύτερα στη συνεργασία τους σε συνασπισμό. Αλλά έχουμε κάνει πολύ μικρή πρόοδο στη μετατόπιση των νεοφιλελεύθερων πολιτικών της κυβέρνησης της πόλεως. Θεωρώ ότι χρειαζόμαστε το δικό μας πολιτικό όργανο με υποψηφίους που προέρχονται από τα κινήματα μας και με αξιωματούχους οι οποίοι έχουν κερδίσει τις θέσεις και τα αξιώματα τους μέσα από τη διαδικασία εράνων και τους αφοσιωμένους εθελοντές.

Μακροπρόθεσμα, μόνο οι “γειωμένες” ακτιβιστικές οργανώσεις που είναι έτοιμες να χτίσουν και να καθοδηγήσουν νέα κινήματα – οργανώσεις που εκπαιδεύουν, κινητοποιούν και αμφισβητούν, θα μπορέσουν να μετατοπίσουν την πολιτική ισορροπία των δυνάμεων. Αλλά δεν είμαι πεπεισμένη ότι αυτό υποτιμά τα λαϊκά κινήματα όταν αυτοοργανώνουν την εκλογική τους έκφραση. Εξαρτάται από το πως λειτουργεί η εκλογική οργάνωση, από που χαράζει τον ορίζοντα πιθανοτήτων της, καθώς και από το πως επιδιώκει να διεισδύσει και να ανοίξει την διακυβέρνηση όταν τα μέλη της βρίσκονται στις πολιτικές τους θέσεις. (Για παράδειγμα ο συμμετοχικός προϋπολογισμός που εδραιώθηκε από το Εργατικό Κόμμα στο Σάο Πάολο ή τα πειράματα στον εκδημοκρατισμό της διακυβέρνησης από ριζοσπάστες που ενεπλάκησαν στο συμβούλιο διακυβέρνησης του Λονδίνου στο οποίο ηγείται ο Ken Livingstone)

Ένας οργανισμός που είναι ικανός να ξεκινήσει μία αποτελεσματική και βασισμένη σε συγκεκριμένες αρχές προεκλογική εκστρατεία δεν θα χτιστεί από τη μία μέρα στην άλλη. Δεν θα οικοδομηθεί πάνω στις εκστρατείες μεμονωμένων υποψηφίων. Αντιθέτως, εμείς που ανήκουμε στην αριστερά μπορούμε να βοηθήσουμε στη δημιουργία συνασπισμών σε επίπεδο πόλης που θα βασίζονται σε υπάρχουσες λαϊκές οργανώσεις τοπικού επιπέδου όπου οι ακτιβιστές που ανήκουν στη βάση τους θα συμμετέχουν στις εκλογές όχι ως υποκείμενα με σωστές πολιτικές θέσεις, αλλά ως εκπρόσωποι μίας πλατφόρμας που δεσμεύονται να εφαρμόσουν. Υπάρχουν αρκετές προσπάθειες από τις οποίες μπορούμε να μάθουμε. Δύο τέτοιες προσπάθειες που αποτελούν έμπνευση για εμένα είναι η Προοδευτική Συμμαχία στο Ρίτσομντ και το κίνημα “Ας κερδίσουμε πίσω τη Βαρκελώνη” στην Ισπανία.

* Ο Γιώργος Σουβλής είναι υποψήφιος διδάκτωρ Ιστορίας στο Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο της Φλωρεντίας και ανεξάρτητος συγγραφέας για διάφορα προοδευτικά περιοδικά όπως το Salvage, το Jacobin, το ROAR και το Lefteast.

* Η Johanna Brenner είναι ακτιβίστρια, αφιερωμένη στους φεμινιστικούς αγώνες και συγγραφέας του βιβλίου: " Women and the Politics of Class".

Πηγή: <http://salvage.zone/online-exclusive/materialism-and-feminism-an-intervi...>

Το πρώτο μέρος της μετάφρασης: <https://barikat.gr/content/yλισμος-kai-feminismos-meros>